

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

105

שיחה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א • פרשת קורח תשע"ג

קורח ועדתו

בפרשת קורח. הנה זהו דבר תמוה מאד איך שקורח עשה מחלוקת נגד משה רבינו, ובפירש"י הביא מדברי חז"ל שקורח בא בטענה ואמר כי אחי אבא היו ארבעה, עמרם יצהר חבורן ועוזיאל, ואמנם הוא מבין מה שמשה נטל מלכות ואהרן נטל כהונה, מפני שהם בניו של עמרם הבכור, אבל מדוע נתנו את הנשיאות לאליצפן בן עוזיאל, שהוא בנו של האח הצעיר ביותר, הרי יצהר יותר גדול, וצריכים לתת את הנשיאות לקורח שהוא בנו של יצהר, ולכן כתוב ויקח קורח בן יצהר וגו', היינו שבא בטענה מפני שהוא בנו של יצהר, ולכן מגיע לו הנשיאות.

ואמנם משה רבינו עשה את כל המינויים על פי הדיבור, ומה שמינה את אליצפן בן עוזיאל לנשיאות, לא עשה כן מעצמו אלא נאמר לו מפי הגבורה, וכי אפשר לבוא בטענות על מה שקיים את ציווי הקב"ה, אבל הכבוד שיחד ופיתה את קורח, והטעה אותו לחלוק על משה רבינו, עד כדי כך שאמר כי משה רבינו בדאי הוא, וכביכול בדה את הדברים מלבו, כי לא מסתבר שהקב"ה יאמר לו דבר כזה שמינה את אליצפן לנשיאות ולא את קורח, כך היה קורח סבור בטעותו.

ומחמת זה הגיע לכפירה בכל התורה, שהרי את כל התורה קיבלו מפיו של משה רבינו, וגם בהר סיני לא שמעו מפי הגבורה אלא שתי דיברות ראשונות, אבל את כל התורה שבכתב ותורה שבעל פה שמעו מפי משה רבינו, ואם ח"ו כדברי קורח שמשה רבינו בדאי ואינו איש אמת, אם כן כיצד אפשר להאמין שכל התורה כולה היא אמת, ושמה משה רבינו בדה את הדברים מלבו, עד כדי כך השפיעה חמדת הכבוד על קורח, שחלק על משה רבינו והגיע לידי כפירה בכל התורה כולה.

ולא רק קורח בעצמו אלא גם השפיע על אחרים, וכמו שכתוב (טז, ב) "ויקומו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמישים ומאתיים נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם", ופירש"י עמד וכינס מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות רובן משבט ראובן שכניו והם אליצור בן שדיאור וחבריו וכיוצא בו שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר אלה קרואי העדה וכו', והיינו שקורח השפיע בדבריו גם על מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, ובהם אליצור בן שדיאור שהיה נשיא שבט ראובן, וגם הם השתתפו עימו במחלוקת נגד משה רבינו.

ובאמת זהו דבר פלא, שהרי אליצור בן שדיאור היה מן הנשיאים, וכבר ביארנו את דרגתם הגבוהה של הנשיאים שהיו בעלי רוח הקודש ובעלי מדרגה גבוהה מאד, וכפי שמצינו בחנוכת המזבח שהביאו ברוח קדשם קרבנות כאלו שלא מצינו בשום מקום, וכגון מה שהביאו "כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת" (במדבר ז, יד) כתוב בפירש"י שם "לא מצינו קטורת ליחיד ולא על מזבח החיצון אלא זו בלבד, והוראת שעה הייתה", והיינו שלא מצינו קטורת של יחיד בנדבה, ולא מצינו קטורת על מזבח החיצון, והנשיאים הביאו בתור הוראת שעה.

וכן מה שהביאו "שעיר עיזים אחד לחטאת" זהו קרבן מחודש שלא מצינו בשום מקום, כי החטאת באה רק על חטא שזדונו כרת, ואין חטאת באה בנדבה, ומי שמביא חטאת בנדבה זהו חולין בעזרה, אבל הנשיאים שהיו בעלי רוח הקודש, הבינו ברוח קדשם ובהשגתם הגבוהה כי לצורך תיקון העולמות ולצורך השראת השכינה במשכן צריכים להביא קרבנות כאלו בחנוכת המזבח, ואף על פי שקרבנות אלו הם נגד ההלכה, כאן היא הוראת שעה שצריך להביאם.

ומשה רבינו הסתפק בתחילה אם לקבל מהם את הקרבנות, עד שהקב"ה אמר לו שיקבל מהם, וכמו שכתב בפירש"י (במדבר ז, י) "כי לא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה", והיינו שהקב"ה הסכים על ידם של הנשיאים, ואמר למשה רבינו כי באמת צריכים להביא את הקרבנות האלו לחנוכת המזבח, והנשיאים כיוונו לזה מעצמם ברוח קדשם גם בלי ששמעו את הדיבור מפי הקב"ה. זו הייתה דרגתם של הנשיאים, וגם אליצור בן שדיאור היה אחד מהם, ואף על פי כן נמשך להשתתף במחלוקתו של קורח נגד משה רבינו.

והיינו שקורח הצליח להשפיע ולמשוך אחריו אפילו אנשים בעלי מדרגה ובעלי רוח הקודש, ויתירה מכך הרי קורח בעצמו אף הוא היה בעל רוח הקודש, וכמו שהובא בפירש"י (טז, ז) "ויקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו" – היינו איך מלאו לבו לחלוק על משה רבינו, וכיצד לא פחד להקריב קטורת זרה שזה דבר מסוכן מאד? – "עיניו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט", והיינו שראה ברוח הקודש כי שמואל הנביא יעמוד מבניו, ומכוח זה עשה מחלוקת עם משה רבינו.

כוח היצר

ויש ללמוד מזה את כוח היצר הרע, שיכול לשלוט גם על אדם שיש בו רוח הקודש, ואפילו בשעה שרוח הקודש שורה עליו, באותה שעה עצמה יש בכוח היצר לשלוט עליו, ולכן שייך לעשות מחלוקת יחד עם רוח הקודש, ואפילו אליצור בן שדיאור שהיה מן הנשיאים ובעל רוח הקודש, גם הוא נמשך יחד עם קורח במחלוקתו על משה רבינו, וכן קורח עצמו שהיה בעל רוח הקודש, באותה שעה שראה ברוח הקודש ששמואל הנביא יוצא ממנו, דווקא מחמת זה הלך ועשה מחלוקת עם משה רבינו – זהו כוח היצר הרע.

וכל זה היה מחמת נגיעה של כבוד, שדרש את הנשיאות לעצמו, ואמרו חז"ל (אבות ד, כא) הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, היינו מן העולם הבא וגם מן העולם הזה. יש קנאה שהיא מחמת עשירות, או בריאות, או הצלחה שיש לחברו יותר ממנו, אבל קנאה מחמת כבוד היא הקנאה הקשה ביותר, כי תאוות הכבוד היא תאוה גדולה מאד, וכמו שכתב המסילת ישרים (סוף פרק י"א) כי הכבוד דוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם.

חובתנו בשעה זו להתחזק בהתמדה ובדבקות בתורה, בפרט בימי ששי ושבת שיש בהם רפיון, ועכשיו בימי הקיץ הארוכים אפשר להספיק וללמוד הרבה מאד. צריכים לעשות תכנית קבועה מראש, שיהיה סדר קבוע, עם דבר קבוע מה ללמוד, ומקום קבוע היכן ללמוד, שאם אין תכנית קבועה ומסודרת מראש, אזי עד שמחליטים מה ללמוד והיכן ללמוד עובר הזמן. בפרט בני ישיבה שאין להם הרבה הכנות לשבת, חייבים יותר להתחזק בתורה בימי ששי ושבת, ובזה נזכה שתעמוד לנו זכות התורה, ולא יהיו הפרעות ללימוד התורה.

(דברים שנאמרו בעקבות הגזירות על עולם התורה, סיון תשע"ג)

וככל שאדם מכובד יותר, כך גם חמדת הכבוד יותר חזקה אצלו, וכמו שאמרו חז"ל לענין חמדת הממון (קהלת רבה ג, א) יש לו מנה רוצה מאתיים, יש לו מאתיים רוצה ארבע מאות, וכך גם בחמדת הכבוד כמו שמצינו אצל המן שסיפר לאשתו את כבוד עושרו ורוב בניו ואת אשר גידלו המלך, ואף על פי כן אמר וכל זה איננו שווה לי בזמן שמרדכי אינו משתחוה לי, לכן גם קורח אף על פי שכבר היה מכובד, והיה מבני קהת שהם נושאי הארון – שזוהי הדרגה הכי גדולה בשבט לוי, אף על פי כן השפיעה עליו חמדת הכבוד לחלוק על משה רבינו.

והצטרפו עם קורח מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות שרובן משבט ראובן, ואף על פי שלא הרוויחו לעצמם כלום בזה, הושפעו גם הם מחמדת הכבוד של קורח, וכמו שכתב בפירש"י "בשביל שהיה שבט ראובן שרוי בחנייתם תימנה שכן לקהת ובני החונים תימנה שנתתו עם קורח במחלוקתו – אוי לרשע אוי לשכנו", והיינו אף על פי שלא הייתה להם שום נגיעה לעצמם, אבל טבע האדם שהוא מושפע מסביבתו, ומאחר שהיו שכנים לקורח בחנייתם תימנה, זה השפיע גם עליהם שישתתפו במחלוקת על משה רבינו.

היצר הרע של מחלוקת חזק מאד, כי האדם בטבעו נהנה לשמוע ביקורת ולשון הרע על אחרים, לכן יש איסור מיוחד על קבלת לשון הרע, וכמו שהביא רבינו יונה (ג, מב) "לא תשא שמע שווא – הוזהרנו בזה שלא לקבל לשון הרע וכמו שאמר התרגום לא תקבל שמע דשקר", ואמנם זהו ניסיון קשה, אבל יש עצות לזה, וכגון מה שאמרו חז"ל (כתובות ה, ב) מפני מה אצבעותי של אדם דומות ליתדות וכי' שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באוזניו, והיינו **שהגוף נברא לכתחילה בצורה שיוכל למנוע שלא ישמע לשון הרע**.

ולזה צריכים לעסוק בקביעות בדברי מוסר וביראת שמים, וכמו שהביא המשנה ברורה (א, יב) בשם החיד"א כי תבלין היצר הרע הוא תוכחת מאמרי חז"ל, ואמנם כל דברי תורה הם תבלין ליצר הרע, וכמו שכתב הגרי"ס באיגרת המוסר שגם מי שלומד פרק שור שנגח את הפרה, זה מועיל להינצל מלשון הרע, מפני שקדושת התורה משפיעה עליו, אבל בפרט צריך ללמוד את התורה של אותו ענין, ואם רוצים חיזוק בענייני בין אדם לחברו צריכים ללמוד את ההלכות הנוגעות לזה, וכנגד מחלוקת צריכים לדעת מה היא סכנת המחלוקת.

תורת משה אמת

והנה סופם של קורח ועדתו היה שהאדמה פצתה את פיה ובלעה אותם ואת כל רכושם, ובפרקי אבות (ה, ו) אמרו כי "פי הארץ" הוא אחד מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, והיינו שהייתה בריאה מיוחדת מששת ימי בראשית לבלוע את קורח ואת כל עדתו, ובה היה גמר הבריאה – בערב שבת בין השמשות, וכל זמן שלא נברא "פי הארץ" עדיין היה חסר בשלמות הבריאה. וצריך להבין מה הענין לברוא את פי הארץ כבר מששת ימי בראשית, ולמה זה נצרך לשלמות הבריאה, וכן מדוע היו צריכים נס מיוחד של שינוי הטבע.

וכתבו המפרשים כי הטעם בזה מפני שקורח הכניס פקפוק באמיתת התורה, שאמר כי משה בדאי הוא, והרי את כל התורה קיבלו משה רבינו, ואם ח"ו משה בדאי כיצד אפשר להאמין שכל התורה היא אמת, וקורח הכניס בלב הציבור כפירה עם פיתויים, והשפיע על ציבור גדול מאד, עד כדי כך שגם ראשי סנהדראות התפתו ונמשכו אחריו, וכל ישראל ראו שאנשים חשובים כאלה הולכים עם קורח ומפקקים במשה רבינו, וכבר היה חשש שישפיע על הציבור שלא יאמינו בתורה מן השמים, והרי בלי תורה אין העולם יכול להתקיים.

ומאחר שהעולם נברא בשביל התורה, ורצון השי"ת שהתורה תשלוט בעולם, לכן לכתחילה נברא העולם עם בריאה כזאת של "פי הארץ" כדי להבטיח שלא תהיה כפירה באמונת התורה, ואם יבוא זמן שיהיה חשש שכלל ישראל לא יאמינו בתורה, מיד ישתנה הטבע ותפתח הארץ את פיה, ולזה היו צריכים נס מיוחד של שינוי הטבע, כדי שכולם יראו בבהירות מוחלטת שמשה אמת ותורתו אמת.

והנה כתוב בפרשת פינחס (כו, יא) "ובני קורח לא מתו", ובפירש"י הביא מדברי חז"ל "הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם", והיינו שגם בני קורח היו שותפים בתחילה במחלוקת, אבל אחר כך הרהרו תשובה בלבם, והנה לא מוזכר שעשו תשובה עם וידויים, אלא רק הרהור של תשובה, ובה זכו שנתבצר להם מקום גבוה בגיהנום.

ובגמרא אמרו (סנהדרין קי, א) שנתבצר להם מקום בגיהנום וישבו שם ואמרו שירה, ומצינו הרבה מזמורי תהלים מבני קורח, וכן לפני תקיעת שופר אומרים פרק תהלים מבני קורח, וכתוב בפירש"י בתהלים (מב, א) "למנצח משכיל לבני קורח – אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחילה בעצת אביהם ובשעת המחלוקת פרשו, וכשנבלעו כל סביבותיהם ופתחה הארץ את פיה נשאר מקומם בתוך פי הארץ כענין שנאמר ובני קורח לא מתו, ושם אמרו שירה ושם יסדו המזמורים הללו ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש ונתנבאו על הגלויות ועל חורבן הבית ועל מלכות בית דוד" – עד כדי כך יכולים לזכות בהרהור של תשובה!

כל אחד ואחד יכול להתחזק בהרהורי תשובה, וגם בתורה שהיא תבלין נגד היצר הרע, וכשנמצאים בסביבת אנשים ועלולים לקבל השפעה לא טובה [גם בני ישיבה שנמצאים בתוך הישיבה צריכים לפעמים לנסוע ולצאת מחוץ לישיבה, ופוגשים אנשים, ואי אפשר שלא לשמוע ולא לראות כלל], העצה היא להתחזק בדבקות בתורה, ולא להסיח דעת מן התורה, ואז התורה תהיה תבלין ליצר הרע.

ואמנם החובות הלבבות בשער חשבון הנפש (פרק ג' אופן שבעה עשר) האריך במעלת הדידות, וכתב כי צריך להתבודד ולהתרחק מחברת בני אדם שמשפיעים לרעה, אבל הוסיף וכתב שם כי אין לחשוב שצריך להתבודד ולהיות בחדר סגור, אלא הדידות הנכונה היא להיות בחברת החכמים. **אם נמצאים בחברת בני תורה, בתוך ארבע אמות של הלכה, זוהי הדידות הטובה ביותר**, שהאדם מבודד מכל עולם השקר, וכמו שיש 'חדרי בידוד' שמונעים שלא להידבק בחיידקים, כך גם הישיבות הם בידוד מכל מיני חיידקים ומפגעים רוחניים.

ברוך השם אנחנו נמצאים בתוך הישיבה, ומוקפים עם תורה ועם בני תורה, ובטוחים אנו בהשפעת התורה והדידות הזאת שלא ישלוט בנו יצר הרע, אבל יחד עם זה צריכים תפילה, וכפי שמבקשים בברכות השחר "ואל ישלוט בנו יצר הרע ודבקנו ביצר הטוב ובמעשים טובים", ומבקשים גם הרבה תפילות על הצלחה בתורה, כגון פתח לבי בתורתך, וכן בברכת אהבה רבה ובברכות התורה, מפני שצריכים סייעתא דשמיא להצלחה בתורה ולהתגבר כנגד היצר הרע.

[וברצוני להזכיר דבר שנוגע למעשה. הנה יש מנהג בישיבה שהחתנים כותבים לחברים הרבה דברי שבח באריכות גדולה, להזמין שיבואו להשתתף בשמחת חתונתם, ומבזבזים על זה הרבה זמן, ובאמת זוהי בטלה גדולה, וראוי לתקן תקנה לכל החתנים שיפסיקו לכתוב, ושמעת מראש ישיבה אחד שהנהיג בישיבתו לכתוב נוסח אחד לכולם כדי למנוע ביטול זמן, ומסתבר כי בני הישיבה יש להם מידות טובות, וישתתפו בשמחת החתן גם אם לא יטרח לכתוב לכל אחד במיוחד].

כל הדברים שדיברנו הם דברים פשוטים ומובנים שהשכל מחייב אותם, ובעזרת השם אם נתחזק בהם נזכה לסייעתא דשמיא!

לעילוי נשמת
ר' משה בן ר' יוסף דוד ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון
תנצב"ה

Dedicated by R' David Hager

לזכות י. י. ב. ת. נ. להצלחה בכל העניינים